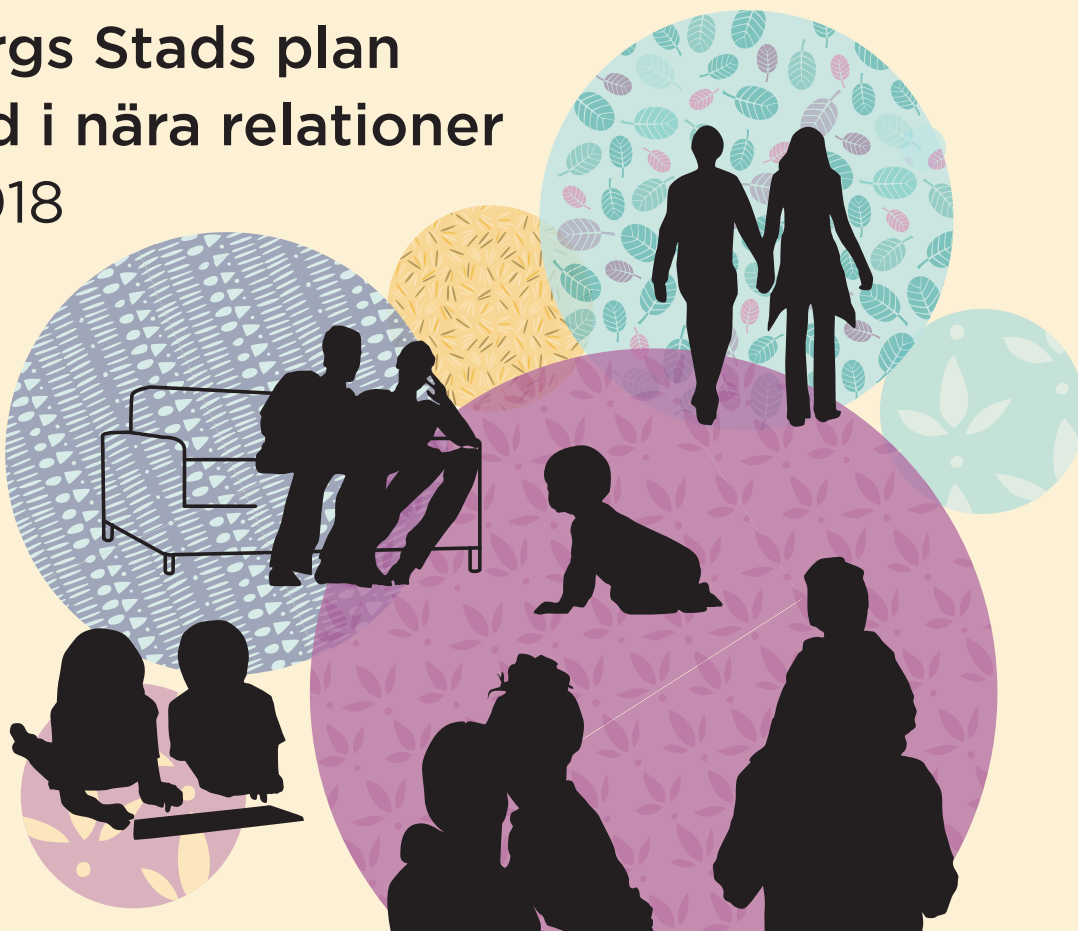

Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014–2018

Innehåll

Det här är en kortversion av Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer. I september 2015 antog kommunfullmäktige en omarbetad och slutgiltig version av planen. Planen mot våld i nära relationer är kommunövergripande och redovisar hur arbetet på det här området ska bedrivas i staden under den kommande femårsperioden.

Den innehåller mål och aktiviteter inom tio identifierade utvecklingsområden.

- ◆ Likabehandling
- ◆ Samordning och samverkan
- ◆ Kompetensutveckling
- ◆ Bemötande
- ◆ Stöd och skydd
- ◆ Information
- ◆ Permanent boende
- ◆ Temporärt boende
- ◆ Kontroll och uppföljning av verksamheter som utför insatser enligt Socialtjänstlagen
- ◆ Uppföljning

Det övergripande målet för arbetet mot våld i nära relationer i Göteborgs Stad är visionärt och innebär att våld i nära relationer har upphört.

Den fullständiga versionen av planen finns under styrande dokument på www.goteborg.se.

Inledning

Att slippa utsättas för våld och övergrepp är ytterst en fråga om mänskliga rättigheter. Förekomsten av våld i nära relationer är också ett folkhälsoproblem som för den drabbade individen kan få negativa konsekvenser på många områden i livet.

Det som vanligtvis avses med våld i nära relationer är så kallat partnervåld som omfattar våld i heterosexuella och samkönade relationer. Men våld utövas i många olika typer av nära relationer. Det handlar till exempel även om föräldrars våld mot barn, våld mellan syskon, vuxna barns våld mot sina föräldrar, våld som utövas av eller mot någon närstående vuxen till ett barn som bevittnar våldet eller våld utövat av en omsorgsgivare mot en omsorgstagare.

Studier har visat att barn ofta är närvarande och medvetna om det våld som förekommer inom familjen. Barn som lever i familjer där det förekommer våld, löper också stor risk att själva bli direkt utsatta för våld.

När det gäller grovt och upprepat partnervåld visar svensk och internationell forskning att det oftast utövas av en man mot en kvinna i en heterosexuell relation. Mäns våld mot kvinnor, såväl inom som utanför nära relationer, ses ur ett feministiskt perspektiv som ett uttryck för en bristande jämställdhet. Detta orsakas delvis av att det finns strukturer i samhället som gör att män som grupp har mer makt än kvinnor som grupp (en könsmaktsordning).

En utgångspunkt i arbetet mot våld i nära relationer

är FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor från 1993. Här ligger fokus på mäns våld mot kvinnor:

Mäns våld mot kvinnor är varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet. (Artikel 1)

Planen mot våld i nära relationer redovisar hur arbetet på det här området ska bedrivas i staden under den kommande femårsperioden. Att upprätta en plan är ett sätt att enligt 3 kap. 3 § socialtjänstlagen säkerställa att insatser inom socialtjänsten är av god kvalitet och att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Den stadsövergripande planen ligger till grund för framtagande av styrdokument på lokal nivå såsom lokala planer och rutiner.

Planen har en normkritisk ansats vilket innebär en tvärvetenskaplig ansats för att granska och ifrågasätta rådande normer som kan kopplas till olika former av förtryck och diskriminering. [1]

Planen omfattar inte våld som utövas utanför nära relationer.

Mäns våld mot kvinnor är varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet. (Artikel 1)

Utgångspunkter

Planen utgår från att utsatthet för våld i nära relationer innebär en kränkning av individens mänskliga rättigheter. Kvinnofridsreformen, den nationella jämställdhets- och folkhälsopolitiken samt den nationella strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck utgör också utgångspunkter för planen. Likaså gör kommunens särskilda ansvar enligt socialtjänstlagen. Detta ansvar regleras i socialtjänstlagens 5 kap. 11 §:

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Socialnämnden ska även ta hänsyn till kränkningar som inte är brott enligt lag, för att kunna upptäcka och förebygga våld samt ge ett heltäckande stöd. Nämndens ansvar för att ge stöd och hjälp grundar sig i den enskilde individens uppfattning om utsatthet. Nämnden är inte beroende av om någon polisanmälan har gjorts eller inte. Utöver ansvaret att ge stöd och hjälp till våldsutsatta kvinnor samt barn som har bevittnat våld, har socialnämnden även ansvar för att personer som utövar våld erbjuds stöd och hjälp för att förändra sitt beteende.

Våld i nära relationer betraktas som ett mönster av handlingar som kan vara allt från subtila handlingar till grova brott. Våldet är ofta upprepat och systematiskt vilket sägs leda till en våldets normaliseringsprocess.

Oftast består våldet av en kombination av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Personer som är beroende av andra för att få vård eller omsorg, såsom äldre eller personer med en funktionsnedsättning, kan också utsättas för vanvård eller försummelse. Personer med en funktionsnedsättning kan även utsättas för så kallat funktionshinderspecifikt våld, vilket innebär att våldet riktas mot själva funktionsnedsättningen.

Personer som utövar våld återfinns inom alla olika grupper i samhället och är inte beroende av till exempel klasstillhörighet eller etnisk bakgrund. Det finns olika förklaringsmodeller till att en person utövar våld. Det kan bland annat handla om faktorer på en samhällelig och/eller individuell nivå.

Att utsättas för våld i nära relationer innebär en särskild utsatthet, då våldet utövas inom en nära och vad som förväntades vara en förtroendefull relation. Faktorer som innebär en särskild utsatthet när det gäller våld i nära relationer är kön (att vara kvinna), ålder, missbruksproblem, utländsk bakgrund, funktionsnedsättning, sexuell läggning, samt könsöverskridande identitet eller uttryck. Att leva i en hederskontext med rådande hedersnormer innebär också en extra utsatthet.

En individ kan påverkas eller diskrimineras av en eller flera maktordningar. Varje individs specifika situation av utsatthet bör förstås genom ett intersektionellt perspektiv, vilket innebär att den unika utsattheten skapas i intersektionen eller skärningspunkten för olika maktordningar.

Drygt var femte person har någon gång i sitt liv utsatts för brott i nära relation. Det rör sig om drygt 25 procent kvinnor och nästan 17 procent män.¹

BRÅ 2014 [2]

Nästan en tredjedel av världens kvinnor (15–69 år) har erfarenheter av fysiskt och/eller sexuellt våld från en partner någon gång i livet.²

WHO 2013 [3]

Utvecklingsområden

Tio utvecklingsområden har identifierats inom området våld i nära relationer i Göteborgs Stad. Nedan följer en sammanfattning av dem.

Likabehandling

En ökad likabehandling för personer som lever med våld i nära relationer är ett identifierat utvecklingsområde. Hjälpen och stödet ska utformas utifrån individens enskilda behov och en ökad likabehandling handlar om ökade möjligheter för individer med likartade behov, att erbjudas samma stöd och hjälp oavsett vilken stadsdel de tillhör.

Mål

- ◆ Alla personer som lever med våld i nära relationer får lika skydd, hjälp och stöd i staden utifrån sina individuella behov.

Samordning och samverkan

För att arbetet mot våld i nära relationer i Göteborgs Stad ska bedrivas på ett effektivt sätt behövs en mer fungerande samordning och samverkan.

Mål

- ◆ Arbetet mot våld i nära relationer är samordnat i staden.
- ◆ Det finns en tydlig samverkan i staden som underlättar för personer som lever med våld i nära relationer.

Kompetensutveckling

I Göteborg finns ett fortsatt stort behov av kompetensutveckling om våld i nära relationer. Kunskapen behöver nå fler och den behöver också fördjupas.

Mål

- ◆ Förekomst av våld i nära relationer upptäcks i ett tidigt skede.
- ◆ Det finns en trygghet och säkerhet i yrkesrollen vid kontakt med våld i nära relationer.

Bemötande

Stadens verksamheter behöver utveckla och förbättra sitt bemötande av personer som lever med våld i nära relationer. I Göteborgs Stad ska alla som lever med våld i nära relationer få ett respektfullt och kompetent bemötande, såväl de som är utsatta för våld, våldsutövare samt barn och unga som har upplevt våld.

Mål

- ◆ Personer som lever med våld i nära relationer får ett respektfullt och kompetent bemötande.

Stöd och skydd

Stödet till flertalet särskilt utsatta grupper behöver förbättras. För att minska omfattningen av våld i nära relationer och för att förhindra att personer utsätts för upprepat våld behövs även ett mer aktivt arbete med de personer som utövar våld.

Mål

- ◆ Personer utsatta för våld erbjuds stöd och skydd.
- ◆ Personer som utövar våld erbjuds stöd och hjälp för att bryta sitt beteende.
- ◆ Barn som har upplevt våld får stöd och skydd utifrån sina egna behov.

Information

För personer som är utsatta för våld i nära relationer är behovet av information stort vid de första kontakterna med olika myndigheter eller verksamheter. Därför behöver informationen vara tillgänglig och inkluderande.

I Göteborgs Stad finns ett beslut om att årligen uppmärksamma FN:s internationella dag för avskaffande av våld mot kvinnor.

Mål

- ◆ Information om våld i nära relationer är inkluderande och tillgänglig utifrån olika gruppers förutsättningar och behov.
- ◆ FN:s internationella dag för avskaffande av våld mot kvinnor den 25 november uppmärksammas årligen i Göteborgs Stad.

Permanent boende

För att kunna bearbeta erfarenheter av hot och våld är det viktigt att ha de grundläggande behoven tillgodosedda, vilket inkluderar tillgång till en bostad. I Göteborg finns en bostadsbrist, vilket gör det extra svårt att få tag i en ny permanent bostad när behovet är akut.

Mål

- ◆ Personer utsatta för våld i nära relationer får hjälp med att ordna ett nytt lämpligt permanent boende.

Temporärt boende

I Göteborgs Stad finns sex kvinnojourer som tar emot våldsutsatta kvinnor med eller utan barn, varav en drivs i kommunal regi. Socialnämnden ska vid behov erbjuda våldsutsatta vuxna samt personer under 18 år som utsatts för våld eller andra övergrepp av en partner eller hedersrelaterat våld, lämpligt tillfälligt boende som motsvarar den våldsutsattas behov av skydd. [4]

Mål

- ◆ Alla personer som är utsatta för våld i nära relationer och i behov av skyddat boende har tillgång till det.
- ◆ Pedagogisk verksamhet för barn finns på de skyddade boendena.

Kontroll och uppföljning av verksamheter som utför insatser enligt socialtjänstlagen

När genomförandet av insatser enligt SoL lämnats över, till exempel vid placering på kvinnojour, ska det fastställas hur kontroll och uppföljning av insatsen ska göras. [4]

Mål

- ◆ Det finns en tydlighet i ansvarsfördelning mellan socialnämnden och ideella kvinnojourer när utförande av insats enligt socialtjänstlagen har lämnats över till jouden.

Uppföljning

Förekomsten av våld i nära relationer behöver kartläggas kontinuerligt. Det behöver bland annat göras för att se om utbudet av insatser och andra sociala tjänster svarar mot behoven i staden.

Mål

- ◆ Det finns en systematisk uppföljning av arbetet mot våld i nära relationer i Göteborgs Stad.

Avslutning

Implementeringsprocessen för planen är påbörjad och det har skett en mobilisering i staden. Hösten 2014 genomfördes en spridningskonferens.

Aktiviteter kommer att genomföras successivt under planens giltighetstid från år 2014 till och med år 2018. Till stöd för genomförande av planen finns en bifogad matris, som utöver mål och aktiviteter även innehåller ansvar för aktiviteter, mått för uppföljning, tid för uppföljning samt ansvar för uppföljning.

I Göteborgs Stad finns en ledningsgrupp för planen där representanter från stadsdelsförvaltningar, Social resursförvaltning, fastighetskontoret och stadsledningskontoret ingår. Det finns även en samordningsgrupp med deltagare från stadsdelsförvaltningarna och social resursförvaltning för att stödja arbetet med implementeringen.

Stadsledningskontoret ansvarar för den övergripande uppföljningen av planen.

Planen kommer att revideras inför år 2019.

Den fullständiga versionen av planen hittar du under Styrande dokument på: www.goteborg.se

Referenser

- [1] Jacobsson, M. (2014). *Normbrytande liv i Göteborg – Lägesrapport om hbtq-personers livsvillkor 2014*. Göteborg: Göteborgs Stad
- [2] Brottsförebyggande rådet (2014). *Brott i nära relationer – en nationell kartläggning* (Rapport 2014:8). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- [3] World health organization (WHO) (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. Genève: World health organization
- [4] SOSFS 2014:4. *Väld i nära relationer*. Stockholm: Socialstyreslen.

Kontaktuppgifter

Dialoga – Kompetenscentrum om våld i nära relationer

Social resursförvaltning

031-365 00 00

dialoga@socialresurs.goteborg.se